

VALUES OF PREFIXES/PREFIXOIDS IN THE NOVEL “ORBITOR” BY MIRCEA CĂRTĂRESCU

Cristina- Eva Sauciuc (Holca), ”Ștefan cel Mare” University of Suceava

Abstract: The paper aims at the observation of the morphological, lexical and stylistic value of some words (especially neologisms), formed with prefixes and pseudoprefixes in Mircea Cartarescu's novel Orbitor.

Keywords: *prefix, pseudoprefix, neologism, the neologism science, figures of speech, Mircea Cartarescu*

Constantă a literaturii postmoderne, utilizarea abundentă a neologismelor se regăsește atât în poezia, cât și în proza lui Mircea Cărtărescu.

O productivitate semnificativă se observă în cazul prefixelor neologice care exprimă ideea de superlativ, derivatele rezultate fiind, de cele mai multe ori, marcate stilistic. În această categorie intră prefixele *arhi-*, *supra-*, *sur-*, *super-*, *hiper-*, *extra-*, *ultra-* ale căror derivate sunt variabile în funcție de tiparul lexico-semantic: unități adaptate diferitelor tipuri de limbaje: *supraponderal*, *supraetajat*, *supraefort* (etimologia cuvintelor bază este franceză) și unități terminologice formate după model francez/englez sau împrumutate. În romanul *Orbitor* se întâlnesc numeroase astfel de formații lexico-semantice, cu o paletă largă de valori stilistice, formații adaptate sau împrumutate, dar și create pe teren românesc, după cum vom vedea în continuare.

Atunci când exprimă valoarea de superlativ, prefixele de tipul: *super-*, *supra-*, *mega-*, *ultra-*, *macro-*, *micro-*, *mini-* sunt de fapt prefixoide. Procedul se dovedește, după cum menționam, extrem de productiv și la nivelul textului literar din perioada postmodernistă, în primul rând datorită dinamicii sistemului și fenomenului de creativitate lingvistică.

Raluca Ionescu este de părere că prefixoidele cu valoare superlativă „au rolul de a reda și de a intensifica impresiile produse asupra oamenilor de elemente oarecare. Natura lor concisă și expresivă, posibilitatea evitării perifrazelor sunt explicații ale utilizării lor pe scară largă, în locul mijloacelor lexicale obișnuite de marcarea a gradării. Fenomenul, eminent lexical, are consecințe importante la nivel sintagmatic, în cadrul grupului nominal, funcționând ca mijloc de economie sintactică”¹. Aceste elemente formative prezintă valori lexicale concrete și, în plus, posedă valori superlative pe care le transferă cuvântului-bază. Formația sau structura rezultată devine, astfel, o unitate cu individualitate semantică și morfologică.

¹ Raluca Ionescu, *Valori superlative ale prefixoidelor în limba română actuală – utilizări cu baze substantivale*, în vol. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. I, Editura Universității, București, 2003, p. 159.

Tendința actuală a limbii române este, însă, aceea de a transfera valorile superlative și substantivelor, nu numai adjectivelor la care se atașează, aceste tipuri de prefixe. În cazul în care transferul este posibil, „structurii create nu i se mai poate substitui, în nici un context, structura echivalentă cu morfemul de comparație”². De exemplu, substantivul *supershow* conține ideea de superlativ, dar nu mai poate fi înlocuit prin superlativul *foarte show*, așa cum se întâmplă în cazul adjectivului: *superdezvoltat*, *superfin* – *foarte dezvoltat*, *foarte fin*.

Formațiile cu *super-* manifestă o frecvență relativ mare la nivelul limbii actuale, contextele cu astfel de structuri fiind dintre cele mai variate. Specifice limbajelor specializate, ele au devenit foarte cunoscute și în celelalte stiluri funcționale, mai ales în cel publicistic, preluate din limbajul familiar. Uneori, în stilul beletristic, unii scriitori, începând cu optzeciștii, le preferă datorită impactului pe care substantivele gradate îl pot avea asupra cititorului, din dorința exacerbată de modernitate expresivă (așa-numita metaforă „științifică”, din domenii precum astronomia, anatomia, neurologia, matematica, fizica, lingvistica, filozofia, psihologia etc.), sau a încadrării propriului discurs într-un foarte la modă ton familiar-ironic și argotic-licențios.

În continuare, ne limităm la extragerea câtorva prefixe și prefixoide neologice din romanul *Orbitor*, majoritatea dezvoltând sensuri superlative:

Super-

super-artist: „Existau și *super-artiștii*” (*Corpul*, p. 360);

supercarte: „un fel de *supercarte* apărută la granița cărților cu mintea mea” (*Aripa stângă*, p. 27);

super-cunoscător: „E drept că trebuia să fii tu însuși un *super-cunoscător* ca să-i poți distinge de vagabonzii de doi bani care făceau pe statuile” (*Corpul*, p. 361);

supergalaxie: „[...] împreună cu imensa curbura a pământului, împreună cu ceasul de aur al galaxiei, împreună cu spuma *supergalaxiei*, curbată în ea însăși și zvâcnind ca un embrion” (*Aripa stângă*, p.86);

„N-ar fi nimic deosebit: dintr-o dată galaxiile și *supergalaxiile* ar dispărea.” (*Corpul*, p. 434);
 „[...] fiecare dintre noi poate spune, o dată cu boaba de rouă, firul de iarbă și *supergalaxia*, o dată cu eonii și lumile lumilor, cu lumina din lumină: *Sunt Totul! Sunt cel care sunt, etern, neschimbător, desăvârșit. Sunt Unul.*” (*Aripa dreaptă*, p. 360);

supernovă: „era ca și când o *supernovă* ar fi explodat în abisurile constelate” (*Aripa stângă*, p. 196);

„violetul sumbru al *supernovelor*” (*Aripa dreaptă*, p. 205);

„Și puterea lor de gândire scânteia ca *supernovele*.” (*Aripa stângă*, p. 312);

superordine: „Suntem remodelați, reprogamați, dar nu ca în uter, unde creștem linear, pe axa timpului, ci cu toate datele deodată, lunecând concentric de la haos la ordine și *superordine*, până când devenim altă ființă [...]” (*Corpul*, p. 436);

super-organ: „*super-organul* de simț al gândirii” (*Aripa stângă*, p. 58);

²*Ibidem*.

super-simetrie: „*super-simetrii*, structuri încolăcite în ele însele și care anulează, la un nivel mai înalt, curgerea dinspre trecut spre viitor, dinspre tot spre nimic.” (*Aripa stângă*, p. 58);

super-minte: „se reflectă-n el însuși, într-o *super-minte*, al cărei fundament este memoria” (*Ibidem*);

super-umbră: „Și dacă viața noastră întregă nu este decât umbra proiectată pe timp a corpului nostru, avem poate și o *super-umbră*, o proiecție mai adevărată și mai complexă decât obiectul însuși” (*Aripastângă*, p. 63);

superroi: „ca să se piardă și ea în roiul ei din Sagittarius, și roiul în *superroiuri*, descriind în forma intelectului nostru patternuri de fagure și de presărare” (*Aripa dreaptă*, p. 104);

Superman: „Alexandru Ioan Cuza cu mântăluță ca de *Superman*” (*Ibidem*, p. 279).

Supra-

Formațiile cu prefixoidul *supra-* prezintă o oarecare asemănare cu cele realizate cu *super-* atunci când există anumite contexte comune care exprimă ideea de superlativ, dar cele mai multe cazuri prezintă contexte în care semnificațiile acestor elemente de compunere prezintă deosebiri, dezvoltând construcții diferite, cu sensuri diferite.

Frecvența acestor compuse e mai redusă față de cele formate cu *super-*:

supraadăugat: „Spatele, cât îl putea vedea, purta triumphiurile omoplaților așa de vizibil, încât ele păreau două plăci subțiri *supraadăugate*.” (*Aripa stângă*, p. 26);

suprarenal: „capsule *suprarenale*” (*Ibidem*, p. 235);

supradimensionat: „mă pomeneam pe un palier străin, tăcut, *supradimensionat*, unde nu mai ajunsesem niciodată” (*Corpul*, p. 269);

supraexpus: „albit de o lumină transfinită, ca-ntr-o fotografie enorm *supraexpusă*” (*Aripa dreaptă*, p. 203);

supranatural: „Nu există nimic *supranatural*.” (*Ibidem*, p. 262);

suprauman: „O dusese în interior, pe vastele culoare și pe scările monumentale, de dimensiuni *supraumane*” (*Aripa stângă*, p. 148).

Rodica Ocheșeanu semnaleză procedeul prefixării superlative a unor substantive, pentru a marca intensificarea însușirilor sau a noțiunilor exprimate: „Pentru a produce un efect mai puternic se recurge la acest procedeu, pentru că se referă la datele concrete ale simțurilor exterioare (prefixele superlative fiind la origine adverbe sau prepoziții locale)”. Mai mult decât atât, aceasta mai consideră că „din nevoia de a exprima unele stări afective momentane au apărut formații spontane, fără pretenția de a supraviețui, dar considerate necesare”³.

Construcțiile cu aceste elemente de compunere sunt din ce în ce mai des concurate de utilizarea lui *hiper-*⁴, respectiv *ultra-*, alte două prefixoide cu același sens de superlativ absolut.

³ Rodica Ocheșeanu, *Prefixe superlative în limba română*, în *Studii și Materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română* (SMFC), I, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, p. 48.

⁴ Elena Carabulea și Cristina Gherman vorbesc de statutul neologic al lui *hiper-*, de origine grecească, împrumutat de limba română din limbile moderne, mai ales din franceză. Majoritatea compuselor cu *hiper-* aparțin terminologiei științifice (medicale), la fel ca *hipo-*, prefixul fiind simțit ca un element savant (*Formarea cuvintelor în limba română*, vol. II, Editura Academiei, București, 1978).

Majoritatea acestor formații reprezintă creații ad-hoc, spontane, expresive, dependente de un anumit context referențial, fără pretenția de a fi asimilate de lexicul românesc.

Hiper-

hipersomniac: „Fotbalistul, *hipersomniacul*, epilepticul și cu mine eram «grădinița» și ne petreceam vremea împreună, mai ales jucând cărți” (*Aripa stângă*, p. 264);

hipercreier, *hipersex*, *hiperspațiu*, *hipertimp*, *hipergândire*, *hiperiubire*: „[...] la extrem, în extremele cămărilor de bură, *hipercreierul*, care e spațiul, nu-i decât *hipersexul*, care e timpul. Iar *hiperspațiul*, care-i gândirea, nu-i decât *hipertimpul*, care e dragostea. Iar *hipergândirea*, care e totul, nu-i decât *hiperiubirea*, care-i nimic.” (*Corpul*, p. 13);

hipergalaxie, *ultrahipergalaxie*: „formând structuri celulare și stringuri, metagalaxii și *hipergalaxii* și *ultrahipergalaxii*, adunându-se mereu în spațiul vizual ca să contureze” (*Ibidem*, p. 90);

hiperorganizat: „o umplu până în vârful bolții cu pasta aceea *hiperorganizată*, care deveni atât de grea-n rezervor, încât se prelinse în țeava dintre vertebre” (*Ibidem*, p. 284);

hipersferă: „De ce *hipersfera* universului nostru a trebuit să străbată pelicula, intrând în lume cu polul Big-Bang-ului [...]?” (*Ibidem*, p. 430);

hiperspațiu: „Iar dacă universul în eternă expansiune avea să se răcească treptat, până la stingerea finală, oamenii-aveau să treacă, prin *hiperspații* și găuri de viermi, în universuri paralele, universuri-copii” (*Aripa dreaptă*, p. 9);

hiperlume: „spectacolul *hiperlumii*, așa cum o vede, poate, Dumnezeuirea.” (*Ibidem*, p. 45); „creierul său este *hiperlumea* înfășurată în foiața străvezie a lumii noastre” (*Ibidem*, p. 444);

hipertext: „un *hipertext* care unește manuscrisul meu și scriitura ce urzește povestea, necongruente, deși identice, asemenea triumphiurilor sferice care nu pot fi suprapuse vreodată.” (*Ibidem*, p. 168);

hipertimp: „Acest obiect care trăiește în *hipertimp* e cel ce cu adevărat există pe lume.” (*Ibidem*);

hipermanganat: „un miros puternic și neplăcut de *hipermanganat*.” (*Corpul*, p. 136); „de ce-mi făcea mama baie-n *hipermanganatul* violet, de ce-mi dădeau Quilibrex?” (*Aripa dreaptă*, p. 451);

hiperabundent: „Păreau că navighează pe sub o mare femeie goală, înfășurată într-un val de plete roșii, *hiperabundente*, sprijinită pe cearșaful boțit al Alpilor și pe oglinda lacului Como, ce-o răsfrângea-ntunecat.” (*Ibidem*, p. 297);

hiper-nimic, *ultra-vid*: „La rândul ei un accident al *hiper-nimicului*, al *ultra-vidului*, al morții la puterea morții și-al alefului la puterea alef.” (*Corpul*, p. 11).

Ultra- și Infra-

Formațiile superlative cu prefixoidul *ultra-* sunt relativ puține în romanul lui M. Cărtărescu:

ultramarin: „Fiecare cută adăpostea în adâncul ei un reflex mătășos de *ultramarin*, mai închis decât azurul rochiei și curgător ca apa” (*Aripa stângă*, p. 83);

„Între stâlpi se zăreau ferestrele cu obloane de scânduri *ultramarin*.” (*Ibidem*, p. 100);

„de un albastru *ultramarin* intens, ireal și fluid ca văzut într-un vis.” (*Ibidem*, p. 339);

ultramodern: „tipografii *ultramoderne*” (*Ibidem*, p. 281);

ultrasecret: „băiatul fusese anchetat în condiții *ultrasecrete*” (*Aripa dreaptă*, p. 197).

Ultra- apare, de cele mai multe ori, în antiteză cu *infra-* (< lat. *infra*, fr. *infra-*), un element de compunere cu etimologie multiplă, având semnificația „dedesubt”, „sub”, cu rol în formarea unor substantive și a unor adjective: „detectorul de *infraroșii*” (*Aripa dreaptă*, p. 554).

De asemenea, *infra-* intră în construcția unor formații create pe teren românesc, acest element dobândind și el, în această situație, rolul de prefixoid cu valoare superlativă, numai că în sens invers, exprimând profunzimea sau adâncimea maximă a realității denumite prin substantivele la care este atașat. De obicei, substantivele acestea sunt, fie din limba latină (de exemplu: *cuvânt*, *infern*, *naștere*, *moarte*, *seară*, *sunet*, *viață*), fie împrumuturi cu etimologie multiplă (*paradis* < din fr. *paradis*, germ. *Paradies*), fie cuvinte formate prin derivare regresivă (*gândire* < *gândi* < magh. *gând*; *durere* < lat. *durea*), sau provenite din locuțiuni adverbiale: *de* + lat. *manitia* < *dimineață*):

ultragândire, *infragândire*, *ultradurere*, *infradurere*: „Ce-seamnă *ultragândire* sau *infragândire*, *ultradurere* sau *infradurere* – asta doar ne putem închipui, printr-o infimă geană de penumbră, înainte de-a trece în ardere și în noapte.” (*Corpul*, p. 399);

infranaștere, *ultramoarte*, *ultra-viață*: „Suntem orbi la *infranaștere* și la *ultramoarte*.” (*Aripa dreaptă*, p. 175);

„[...] realul simțurilor în realul de dincolo de simțuri, viața în *ultra-viață*.” (*Ibidem*, p. 210);

infradimineață, *ultraseară*: „Țin în palma albastră un nor, aud, cu cohleea mea sedefie, murmurul grav al *infradimineații*, acutele *ultraserii*.” (*Ibidem*, p. 444);

ultrasunet, *ultraviață*, *infrainfern*, *ultraparadis*: „De ce nu pot auzi *ultrasunetele*, de ce nu înțeleg *ultraviața*? Mi s-a dat să văd lumina, dar dincoace de roșu și dincolo de violet am fost orb ca o stâncă. Mi-a fost sortit să am inimă, dar n-am putut percepe cu ea *infrainfernul* și *ultraparadisul*.” (*Ibidem*, p. 554);

infra-cuvânt, *ultra-cuvânt*: „[...] strigau inaudibil, pe cine știe ce limbă necunoscută *infra-* sau *ultra-cuvinte*.” (*Ibidem*, p. 562).

Valoarea superlativă apare și în situația în care prefixoidul se atașează unui derivat românesc sau unui cuvânt latinesc, care ajută la crearea unui neologism:

suprafiresc – cuvânt compus creat pe terenul limbii române din pref. *supra* + *firesc*: „Curând se pierdea într-o *suprafirească* lumină.” (*Ibidem*, p. 149);

ultraîndepărtat – *ultra* + *îndepărtat*: „Maria cobora de ore-n șir, și aproape că uitase unde se afla, când zări, la capătul *ultraîndepărtat* al diagonalei scării, un dreptunghi minuscul de lumină.” (*Aripa stângă*, p. 111); „galaxiile *ultraîndepărtate*” (*Aripa dreaptă*, p. 571);

supraom – *supra* + *om* (după germ. *Übermensch*, fr. *surhomme*): „în care-l vedeam pe maseur în mijlocul unui fel de lojă angelică de *supraoameni*, toți înalți și blonzi, cu strălucitori ochi azurii...” (*Aripa stângă*, p. 275).

Într-o situație similară se află prefixoidul *arhi-* (de exemplu, *arhi-amintire*), acesta fiind un compus tematic: „Pentru că nu le pot localiza, vreo două fac, poate, trecerea între *arhi-amintirile* de mai-nainte și întâmplările mai umile cu micul, inimaginabilul Mircișor, ale cărui codițe cu perișor blond și moale, păstrate tot în geanta mamei, sunt ultima dovadă că a existat o dată cu-adevărat.” (*Corpul*, p. 97).

Mega-

Un alt element de compunere cu valoare de superlativ este prefixoidul *mega-*. E un împrumut neologic, de circulație internațională, cu etimon francez [din fr. *méga*, gr. *megás*, *megálos*], specific terminologiilor științifice și tehnice. În ultima perioadă însă, prefixoidul cunoaște o creștere intensă a productivității și a receptivității, mai ales în limbajul publicistic și în cel artistic datorită caracterului internațional și predispoziției către intelectualizare a lexicului românesc contemporan.

De altfel, impactul stilului tehnico-științific asupra celorlalte stiluri funcționale nu trebuie neglijat, el constituind un factor important în dinamica limbii actuale, după cum argumentează Valeria Guțu-Romalo: „limbajul științific exercită, datorită prestigiului domeniului pe care îl reprezintă, o puternică influență asupra celorlalte variante ale limbii literare: uzul lingvistic marchează o evidentă preferință pentru termenii și, mai rar, structurile acestui stil funcțional, care pătrund în varianta standard și își extind utilizarea – adeseori cu accepții figurate – dincolo de limitele domeniului specific”⁵.

Compusele cu valoare superlativă formate cu *mega-* sunt, în mare parte, substantive, după cum arată și Raluca Ionescu: „Atașarea prefixoidelor cu valoare superlativă la baze substantive rămâne un argument care susține ipoteza extinderii categoriei gradării la substantiv”⁶.

De obicei, acest element de compunere se atașează unor neologisme sau unor cuvinte românești, dând naștere la formații lexicale cu caracter efemer, sau cum le mai numește Louis Guilbert „hibride” sau „alogene”, termeni utilizați cu scopul de a denumi „la formation qui consiste à faire suivre un élément d'origine grecque d'un nom français jouissant d'une autonomie lexicale”⁷. Un singur exemplu cu prefixoidul *mega-* am găsit în romanul *Orbitor*, sfera acestuia fiind restrânsă la nivelul textului literar:

megașantier: „Zeci de mii de sclavi trudiseră ani în șir pe *megașantierul* noului faraon, amestecând betonul cu oase și sânge, îngropându-și umbra la temelia monstroasei monastiri.” (*Aripa dreaptă*, p. 477).

⁵ Valeria Guțu-Romalo, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, Humanitas, București, 2000, p. 229.

⁶ Raluca Ionescu, *op.cit.*, p. 159.

⁷ Louis Guilbert, *La créativité lexicale*, Larousse, Paris, 1975, p. 228.

Micro-

Alte două prefixoide cu semnificația de superlativ absolut sunt *micro-* și *macro-*. Adeseori, aceste două elemente de compunere dau naștere la formații perechi, aflate în opoziție. Prefixoidul *micro-* este un element prim de compunere savantă cu semnificația „microscopic”, „a milioanea parte”, „mic”, care ajută la formarea unor substantive, având etimon francez [fr. *micro-*, cf. gr. *mikrós*]. Acesta apare atât în limbajul de specialitate, în termeni tehnico-științifici, cât și în formații din limbajul curent, actualizându-și sensul „de mici dimensiuni” (echivalent semantic și funcțional cu *mini-*): *microgranule*, *microsinteză*, *microstructură* etc.

În romanul *Orbitor* se întâlnesc puține exemple cu prefixoidul *micro-*, iar cu *macro-* n-am identificat nici unul.

microfon: „Prezentatorul urla ceva în *microfon* și din boxele butucănoase nu ieșea mai mult decât un huruit ca de camion greu.” (*Aripa stângă*, p. 290);

microscop: „Îl puteai pune sub *microscop*” (*Ibidem*, p. 82);

„Lupele, binocurile, *microscopale*, caleidoscopaleși lunetele îi plăceau mult, pentru că schimbau forma și mărimea lumii sau o făceau bucăți.” (*Corpul*, p. 231);

microtom: „*microtomul* mecanic” (*Aripa stângă*, p. 330);

„un preparat *microtomic* dintr-o peliculă ce, derulată rapid pentru un ochi din afara lumii, a fost tragicul, derizoriul film al vieții mele.” (*Aripa dreaptă*, p. 552).

Sub-

Existența prefixelor care exprimă inferioritatea în limbajul textelor literare nu este nici ea de neglijat. De pildă, prefixul *sub-* apare frecvent în roman, formând derivate substantive și adjectivale:

subacvatic: „Stângul vedea însă o stranie cavernă verzuie, în care volumele moi oscilau ca pielea unor animale *subacvatice*.” (*Aripa stângă*, p. 27);

subconștient: „Urme ale adevărului ar fi putut persista în *subconștient*” (*Ibidem*, p. 299);

subliminal: „amestec pervers, *subliminal*, de plăcere și suferință.” (*Ibidem*, p. 9);

„Navigator singuratic, creierul se apropia de soare, alunecând parcă pe un pliu *subliminal*, pe un tub de ghidaj ascuns în altă dimensiune.” (*Ibidem*, p. 343);

„Era tăcere, dar un fel de muzică înfricoșătoare, *subliminală*, se făcea auzită din ce în ce mai tare” (*Corpul*, p. 423);

submarin: „*submarine* monstruoase” (*Aripa stângă*, p. 147);

subsol: „Ușa de fier înnegrit, foarte grea, bine unsă, lăsa să se vadă o încăpere goală și un șir de trepte de piatră ducând spre *subsol*.” (*Ibidem*, p. 111);

„Dar nu acela era *subsolul*” (*Aripa dreaptă*, p. 155);

subteran: „Acolo, în visele mele, încep *subteranele*.” (*Aripa stângă*, p. 11);

„caută adânc în *subteranele*, în beciurile, pivnițele, carcerile și grotlele timpului” (*Ibidem*, p.61);

„Și alții, și alții, umplând străzile, animând stațiile de metrou, umanitate a *subteranelor* crescând ca o apă amenințătoare.” (*Ibidem*, p. 91);

„rețea de canale *subterane*” (*Ibidem*, p. 275);

„[...] pulsau lent în ritmul arterelor unei unanime inimi *subterane*” (*Aripa dreaptă*, p. 68);
 „Ne duceam viața în *subteran* ca niște insecte livide și oarbe” (*Ibidem*, p. 132);
suburban: „cele mai triste însăilări *sub-sub-urbane* de pe fața pământului” (*Ibidem*, p. 262).

Termenii din *Orbitor* creați cu ajutorul prefixelor și prefixoidelor neologice nu intră doar în componența metaforei „științifice” și a altor figuri de stil precum hiperbola, litota, epitetul neologic, antiteza, oximoronul, ironia etc.; principalul lor rol în constituirea sensului textului este cel de a crea impresia unui stil polimorf și de a pune în evidență totodată un stil individual construit pe terenul beletristicii cu mijloacele lexicale ale stilului științific.

BIBLIOGRAPHY:

- Cărtărescu, Mircea, *Orbitor*, vol.1: *Aripa stângă*, vol. 2: *Corpul*, vol. 3: *Aripa dreaptă*, Editura Humanitas, București, 2007.
- Actele Colocviului internațional *Tratatamentul neologismelor în limba română în mileniul III*, București, 23-24 septembrie 2004, în rev. „Studii și cercetări lingvistice”, nr. 1-2, 2005.
- Andrei, Nicolae, *Dicționar etimologic de termeni științifici*. (Elemente de compunere greco-latine), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.
- Formarea cuvintelor în limba română*, vol. II, Editura Academiei, București, 1978.
- Ghioroceanu, Alina, *Structura unor neologisme terminologice greco-latine*, în *Analele Universității din Craiova*. Lingvistică, anul XXVI, nr. 1-2, 2004, p. 99-102.
- Guilbert, Louis, *La créativité lexicale*, Larousse, Paris, 1975.
- Guțu-Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, Humanitas, București, 2000.
- Hristea, Theodor, *Conceptul de „neologism” în lingvistica românească*, în vol. Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Tradiție și inovație în studiul limbii române*, Editura Universității din București, București, 2004, p. 23-35.
- Ionescu, Raluca, *Valori superlative ale prefixoidelor în limba română actuală – utilizări cu baze substantivale*, în vol. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. I, Editura Universității, București, 2003.
- Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*, Editura Saeculum I.O., București, 2002.
- Moroianu, Cristian, *Dicționar etimologic de antonime neologice*, Editura Universității din București, București, 2008.
- Ocheșeanu, Rodica, *Prefixe superlative în limba română*, în *Studii și Materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română* (SMFC), I, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, p. 29-50.
- Ploae-Hanganu, Mariana, *Neologia românească, încotro?*, în „Luceafărul”, nr. 15, 2003.
- Sala, Marius (coord.), *Enciclopedia limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universității, București, 2006.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Un prefixoid „la modă”: MEGA-*, în vol. *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universității din București, București, 2006, p. 95-118.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale: dinamică, influențe, creativitate*, Editura All, București, 2001.